

ДО:

Министъра на ОСВ

г-жа Росица Карамфилова

Директора на РИОСВ Хасково

инж. Мариана Колева

Копие до

Директора на БДИБР

Г-н Васил Узунов

ВЪЗРАЖЕНИЕ

Против: ДОСВ на ЦРП за търсене и проучване на подземни богатства - метални полезни изкопаеми в площ Крумовица, общ. Крумовград, обл. Кърджали

Подател: Сдружение „Балканка”, гр. София, ул.Челопешко шосе №26

Чрез своя представител: Димитър Йорданов Куманов

Уважаема г-жо Карамфилова,

Уважаема г-жо Колева,

Във връзка с качена на **07.02.2023г.** на сайта на МОСВ поканата да изразим мотивирано становище за горното инвестиционно предложение /ИП/, в качеството си на представляващ сдружение Балканка Ви уведомявам, че възразяваме най-категорично в законоустановения срок срещу одобряването на процесния ДОСВ поради следните причини:

1. Нарушение на относимите процедури:

Тук отбелязваме, че е извършено нарушение на чл.155, алинея 1, точка 23 от ЗВ, доколкото становището за допустимост за процесното ИП на директора на БДИБР, № ПУ-02-307/16.11.2021г. въобще не беше качено на сайта на БДИБР и има защо. Същото получихме на 01.03.2023г. по електронна поща след изрична нотификация към БДИБР, като установихме, че на същата дата становището е качено и на сайта на басейновата дирекция, обаче сред становищата от ноември 2021г., а не към датата на качването му.

Иначе, както сами знаете, ние щяхме да сме се запознали с това становище още през ноември 2021г. и тогава нямаше да се стигне до процесния ДОСВ, в който мерките и условията от становището на БДИБР да са игнорирани напълно. Разполагаме със скрийншот от издадените становища на БДИБР за ноември 2021г. за доказателство, не че се съмняваме, че БДИБР би отричала верността на гореизложеното.

В този смисъл, настояваме най-малко срокът за мотивираните становища досежно процесния ДОСВ да бъде удължен, като се счита, че е започнал да тече от датата на публикуването на становището за допустимост на БДИБР - 01.03.2021г.

2. Нарушения на законодателството по опазване на околната среда и водите.

2.1. На първо място тук отбелязваме, че площ Крумовица граничи и обхваща изцяло площ Хан Крум, където вече се експлоатира участък Ада тепе. За Ада тепе има изготвен ДОСВ от Денкшат, завършен през октомври 2010г. и наличен в регистъра на процедурите по ОВОС/ОСВ на следния линк:

<https://registers.moew.government.bg/ovos/lot/7560>

В точка 4.4.1 от този ДОСВ за Ада тепе е записано следното:

4. Възможен е кумулативен ефект при увеличаване на разработваните находища и при поява на други инвеститори в района, което ще причини значително отрицателно въздействие на ниво зона.

А ето какво пише в раздел 5 от същия ДОСВ - Оценка на възможните смекчаващи дейности...:

5. Да не се допускат други инвестиционни предложения в зоната на територията на община Крумовград, които засягат местообитания и видове – предмет на опазване на зоната или се намират в зоната или в радиус по-малък от 100 м от границата ѝ, в определената зона на въздействие, чието влияние може да има кумулативен или синергичен ефект с очакваните въздействия от настоящото инвестиционно предложение

От друга страна, съгласно Решение № 07-ОС/2022 на министъра на ОСВ, 18 /осемнадесет/ от сондажните площадки попадат в 33 Родопи Източни BG0001032 по Директивата за местообитанията на ЕС, а четири от сондажните площадки даже попадат върху природни местообитания, предмет на опазване в зоната. Очевидно е също така, че и пътищата към тях попадат в защитната зона и ще увредят местообитанията допълнително.

И от трета страна, следва да се отчете и заключението от становището на БДИБР за процесното ИП, именно че *"има риск при провеждане на търсене и проучване на подземни богатства - метални полезни изкопаеми да бъдат засегнати в качествено и количествено отношение водоизточници за подземни води"*

Освен другото, процесният ЦРП предвижда оформянето на сондажни площадки, утаечни ями и очевидно пътища до тези съоръжения, тоест, въздействието не се състои само от пробиването на една дупка или линейна канавка, а ще бъде много по-значително. Съществен порок в случая е, че в процесния ДОСВ е представена карта на елементите, но не са посочени параметрите и размерите на сондажните площадки, утаечните ями, не е уточнена широчината на пътищата и не са нанесени на тази карта всичките източници за питейно-битово водоснабдяване /известни и неизвестни на БДИБР/, които са под законова защита срещу замърсяване и изтощаване, съгласно становището на БДИБР, но на този проблем ще обърнем внимание в следващата точка.

Правният извод, който се налага, е, че всичките тези 18 сондажни площадки, посочени в Решение № 07-ОС/2022 на министъра на ОСВ като попадащи в защитената зона, са безсмислени, тъй като около тях всеки добив на подземни богатства ще причини значително отрицателно въздействие на видовете и местообитанията, предмет на опазване в зоната според ДОСВ за Ада тепе.

Освен това, според заключението от становището на БДИБР се създава и риск за питейните водоизточници на населените места в община Крумовград дори само от тъсенето и проучването и тук очевидно трябва да се приложи базовият Принцип на предпазливостта в чл.191 от Договора за Функционирането на ЕС /ДФЕС/, тъй като е всеизвестно, че районът ври от арсен, даже и в повърхностните земни слоеве. Данни за това нещо се съдържат в ДОВОС за Ада тепе, а площ Крумовица обхваща изцяло площ Хан Крум и не може да се очаква разлика в геоложките условия, а напротив.

2.2. По отношение на качеството на самия ДОСВ

Процесният ДОСВ е разработен на изключително ниско ниво, без да са спазени условията и препоръките от становището на БДИБР въобще.

2.2.1. По отношение на картата на всички елементи на ЦРП.

Картата не изяснява размерите и параметрите на пътищата, площадките около сондажите и утаечните ями. По този начин може да се изгради магистрала, а площадките да са с необосновано големи размери.

Най-големият недостатък обаче, е, че в ДОСВ изобщо не е представена никаква информация относно източниците за питейно-битово водоснабдяване, които ще бъдат засегнати! Тези източници също трябваше да бъдат нанесени на картата, за да се види спазват ли се условията от становището на БДИБР за допустимост на ЦРП спрямо ПУРБ и ПУРН или не се спазват, което ще изясним в следващия раздел.

2.2.2. По отношение на неспазване на условията, наложени от становището за допустимост на БДИБР.

Опазването на водите и особено на питейните водоизточници по време на търсенето и проучването е ключов фактор от значение по случая. Това е така, за да не се повтори историята с източниците на ПБВ в района на селата Зелениград и Забел в община Трън, в които качествата на водите си бяха в нормите преди сондирането за северния участък на мината в Трън, а след сондирането показаха превишения по показателите за съдържание на уран и по алфа активност - БДДР може да потвърди това нещо, потвърждавала го е и в съдебни заседания във ВАС, стенограмите от които са налице на сайта на ВАС. В случая с община Крумовград проблемът е много повече свързан с наличието на арсен, разбира се, а не на уран. И като се сондира под водното ниво през минерализации пълни с арсен, рискът от замърсяване е значителен наистина, както е посочила и БДИБР неслучайно.

БДИБР най-старателно са описали в становището си тези източници на ПБВ, които са им известни на тях - общо 9/девет/ на брой, всичките без учредена СОЗ. Описали са и забраните и ограниченията около такива източници, произтичащи от приложимия Национален каталог от мерки към ПУРБ. Към настоящия момент преди одобряването на ДОСВ за площ Крумовица, нищо от тези условия не е спазено въобще. Например:

2.2.3.1. Точка 7 от Заключението към становището на БДИБР изисква да се събере информация за всички източници на ПБВ за населените места. Тук следва да се има предвид, че още от СОЦ-а много от малките населени места със собствени средства са си изградили каптажи, кладенци и т.н., които не само че не са регистрирани в БД, ами не се обслужват от ВиК оператор даже, а хората си ги поддържат сами. За тях следва да се има предвид, че забраните и ограниченията от Националния Каталог от мерки към ПУРБ също важат, тъй като в каталога не се прави разлика дали даден източник на ПБВ е известен на БДИБР или не е, нито дали се поддържа от ВиК оператор, защото всички такива източници са еднакво важни!

Веднъж събрана, тази информация трябваше да е нанесена на картата с елементите на ИП, за да се види дали не се нарушават изрични забрани или ограничения от становището на БДИБР и, доколкото става дума за точкови източници за ПБВ без учредена СОЗ, около тях трябваше да са очертани и буферните зони с радиус от 1000 метра, за да се види ясно, в кои зони има ограничения и/или забрани. Ето Ви само един пример на карта на буферните зони около източниците на ПБВ в община Кюстендил, изготвена от сдружение Балканка, за да видите за какво става дума:

https://dams.reki.bg/uploads/Docs/Files/ZLOGOSH_DRINKING.pdf

Е, на подобна на същата карта с елементите на процесния ЦРП тоест сондажните площадки, пътищата и т.н., инвеститорът можеше да е възложил на авторите на ДОСВ за ровенето в площ Крумовица да нанесат и източниците на ПБВ с буферните зони, но това нещо не е сторено и по този начин не се изпълняват условията от становището за допустимост на БДИБР.

А щом едно мижаво сдружение като Балканка може с лекота да се справи с такава задача, какво да говорим за възможностите на инвеститор, който изнася сума ти тонове злато годишно. На нас ни отне точно два дена да направим картата с питейните водоизточници на община Кюстендил и площта Злогош, тоест усилието не е кой знае какво.

Прочее, процесният ДОСВ за ЦРП би трябвало да е преминал през съгласуване с БДИБР, за което няма следи никъде, включително и в регистъра на процедурите по ОВОС/ОСВ, но ако това е сторено и БДИБР го е съгласувала, то само би означавало, че БДИБР е нарушила собственото си становище, което няма да ни учуди въобще, особено при новия директор Васил Узунов!

2.2.3.2. В раздел 2.2 на становището за допустимост на БДИБР са описани забрани и ограничения, свързани с опазването на източниците за ПБВ без учредена СОЗ, регистрирани от БДИБР или не, които са пряко свързани с ЦРП за търсенето и проучването в площ Крумовица. Посочена е изрична забрана за добив на подземни богатства под водното ниво в тези буферни зони. От тази забрана произтича, че и търсенето под това ниво е напълно безсмислено, за да не се стресира инвеститорът, ако открие злато под водното ниво, което и без това не може да се добие. А най-лошото е, че в процесния ДОСВ въобще не изяснено къде са тези буферни зони, за да се знае къде е ограничено при определени условия или е забранено да се сондира. **Така например - забранени са дейности, "които водят до непряко отвеждане на вредни вещества във водното тяло, между земната повърхност и водното тяло."** Съгласно ДОВОС на мината Ада тепе даже и повърхностните почвени слоеве в района са натоварени с високи съдържания на арсен и сондирането през тях и впоследствие през водоносните хоризонти, включително с използването на водни разтвори с бентонит, не само създава рискове, ами гарантира навлизането на вредни вещества в подземните водни тела и

питейните водоизточници. Данните от ДОВОС на Ада тепе са достатъчно достоверни и приложими в случая, защото площ Крумовица изцяло огражда площ Хан Крум, тоест районът е един и същ, с еднакви геоложки условия, при които златото си върви барабар с арсена.

2.2.3.3. В раздел 2.2 на становището за допустимост на БДИБР *"изграждането на геоложки, хидрогеоложки и инженерногеоложки проучвателни съоръжения в подземното водно тяло /водоносния хоризонт/"* е посочено като: *"дейности, които не са забранени, но могат да бъдат разрешени, ако със специални изследвания (процедура по ОВОС) се докаже, че няма да въздействат върху зоната за защита на водите"*, в каквата зона попадат всички подземни водни тела не само в община Крумовград, но и в целия ИБРБУ. Тук скобите на процедурата по ОВОС не са случайни, тъй като за търсене и проучване на подземни богатства процедура по ОВОС не е задължителна и в този смисъл тя е само една възможност. Безспорно е обаче, че в процесния ДОСВ никъде не става и дума за каквито и да било специални изследвания, доказващи че при сондирането няма да проникнат замърсители /например арсен, манган и т.н., от които районът ври/ в подземните водни тела в буферните зони около източниците на ПБВ. Това е изрично и задължително условие на БДИБР за да се пристъпи към изпълнението на процесния ЦРП, което не е спазено в нарушение на Принципа на Предпазливостта от ДФЕС. То е наложено от БДИБР в рамките на съгласувателната процедура по чл.155 от ЗВ във връзка с чл.31 от ЗБР и никой не може да го заобикаля и игнорира! **В този смисъл се установява, че рискът от замърсяване на питейни води при сондирането не е изследван и предотвратен по никакъв начин!**

2.2.3.4. Отбелязва се и съществен пропуск в становището на БДИБР. Специалните изследвания, платени от инвеститора, може да докажат всичко, но за да се гарантира наистина, че няма да има замърсяване на източници на ПБВ, е необходимо да се проведат изследвания на качествено и количествено състояние на всички източници на ПБВ в площ Крумовица преди да започне сондирането. Впоследствие трябва да се провеждат нови и регулярни изследвания на близките източници на ПБВ до всеки приключил сондаж. Така ще се установи дали сондирането не е причинило замърсяване и, при необходимост, дейностите ще могат да бъдат преустановени. Макар и късно за даден източник на ПБВ, така ще се предотврати замърсяване на всички останали източници и, освен това, замърсителят ще трябва да плати, нали така? Това пък е единствения начин за спазване на другите основни принципи по въпросите на околната среда от чл.191 ДФЕС - "Замърсителят Плаща" и "Замърсяването се предотвратява при източника". Иначе кой и как ще плати разходите, ако един куп села останат без питейна вода, моля? Ще плати друг път, само че на сто експерта, които да му доказват, че замърсяването се дължало на "естествените" процеси, а не на ровенето, защото тия неща няма да се случат за пръв път у нас!

2.2.3.5. В раздел 2 на ДОСВ се коментират кумулативните ефекти от ЦРП върху защитените зони от мрежата Натура 2000. Оценена е площта само на сондажните площадки, но не и на пътищата. Площта, която ще бъде засегната, е изчислена само за процесния ЦРП, без да става дума за въздействията на другите вече реализирани и бъдещи подобни ИП, които само са изброени. Твърди се, че *"реализирането на ЦРП и ГРП, като част от него, не предвижда никакво строителство"*. Твърдението е невярно и заблуждаващо компетентния орган и

разтревожената общественост. Пътищата, които са пропуснати отново, са строежи по смисъла на чл.137 от ЗУТ, в случая или от трета, или от четвърта категория.

2.2.3.7. На стр.40 от ДОСВ е изказано твърдението, че *"не се очаква никакво въздействие върху водните ресурси, както в границите на СП /сондажните площадки/, така и извън тях"*. **Твърдението е необосновано, недоказано и невярно.** Напротив, дори според БДИБР се очаква замърсяване, което можеше да се докаже, че няма да се случи САМО със специални изследвания, които са посочени от БДИБР, но не са проведени, а не и чрез усилията на експертите по ДОСВ за Крумовица да гледат в тавана. Още повече, че всичките експерти са със специалности "Горско стопанство", "Биология", "Екология" и т.н., но сред тях няма нито един експерт по геология, хидрогеология и т.н. С други думи - експертите, изготвили процесния ДОСВ, нямат необходимата подготовка и познания, за да се произнасят по въздействието върху водните ресурси, особено пък на подземните водни тела, да не говорим, че те дори не ги знаят къде са тези източници на ПБВ, за които се произнасят така нахално!

2.2.3.8. На стр.41 от ДОСВ досежно възможните преки въздействия е изказано твърдението, че *"Те са с незначителна степен, единствено в границите на сондажните площадки"*. Твърдението е невярно. Първо - защото пак са изпуснати пътищата до СП и второ - защото замърсяването на подземното водно тяло може да обхване огромни площи, включително и неизвестен брой извори не само за ПБВ, ами и такива, които не са каптирани за ПБВ, а целият жив свят в защитената зона пие вода от тях!

3. Кумулативни ефекти на процесния ЦРП ведно с всички вече реализирани и бъдещи подобни ИП за търсене и за добив на територията на община Крумовград.

За разлика от авторите на процесния ДОСВ, ние сме си направили труда да отразим на една карта всичките раздадени от Министерство на Енергетиката /МЕ/ площи за търсене и проучване само на метални полезни изкопаеми на територията на общината. Ето линк към картата, за да видите, че повече от 80% от територията на община Крумовград вече е раздадена за търсене и проучване!

https://dams.reki.bg/uploads/Docs/Files/KRU_MAP_5.jpg

Същото е дъреджето и на община Ивайловград, с което можете да се запознаете от следната карта:

https://dams.reki.bg/uploads/Docs/Files/IVGR_MAP_1.jpg

И цялото това настоящо и бъдещо ровене в Източните Родопи е допуснато без ЕО и ОСВ, ли? Вие май не сте чували за Директивата за СЕО и за Директивата за Хабитатите, ни се струва... Предстои да чуете.

Още повече че ОУП на община Крумовград от години не се процедира нарочно, тъй като тия, всичките ИП щяха да бъдат нанесени и щяха да преминат през ЕО и ОСВ, ама друг път!

Правният извод, който се налага, е, че при заключенията от ДОСВ на Ада тепе всичките площи за търсене в община Крумовград, които попадат в 33 Родопи Източни, са недопустими, защото там добивът е недопустим, но дори и да бяха допустими поединично, без влязъл в сила ОУП на общината те не могат да се процедират въобще, освен ако програмата за развитието на минната дейтелност в същата община не се подложи самостоятелно на ЕО и на ОСВ!

Прочее, при оценката на кумулативните ефекти сред действащите към момента концесии за добив на подземни богатства, в таблицата, която започва на

стр.71 от ДОСВ дори не се споменава мината Ада тепе, но това е дребен, маловажен проблем.

4. Трансгранична координация

Предвид показаните площи за търсене или добив на метални полезни изкопаеми от картите на общините Крумовград и Ивайловград от линковете по-горе, имайки предвид също така, че подземните водни тела в засегнатия регион са трансгранични с Република Гърция, и ако се отчете че и братята гърци може да имат подобни намерения, отчитайки и че мината Ада тепе е преминала през процедура по Конвенцията от Еспоо, по която засегнатата гръцка страна се е съгласила с Ада тепе, само защото в хартиите, които са им били изпратени, изрично е подчертано, че освен Ада тепе в района на Крумовград няма да се рови за нищо друго, никъде другаде..., ние намираме, че ако ни докарате дотам, че да трябва да сезираме засегнатата гръцка страна, ИК на Конвенцията от Еспоо и ГД Околна среда на ЕК, гарантирано ще възникне международен скандал. От гледна точка на гърците ситуацията в общините Крумовград и Ивайловград даже е много по-зле, отколкото е това, което ни причиняват сърбите в общините Босилеград и Бор.

Отделно от горното ще възникне и въпросът за трансгранична ЕО на процесната програма за сияйно развитие на пограничните общини, за което пък ще се наложи въпросите да бъдат обсъдени в рамките на Протокола към Конвенцията на ИКЕ/ООН

Моля, не ни подценявайте, както по отношение на дългогодишните ни контакти с гореизброените органи на международни конвенции, по които България е страна, така и с ГД Околна среда на ЕК, и с европейските финансови институции.

Уважаема г-жо Карамфилова,
Уважаема г-жо Колева,

Когато в дадена площ за търсене и проучване добивът е недопустим, например около 18 от сондажните площадки, няма никакъв смисъл инвеститорът да си харчи парите напразно за търсене и проучване, особено когато в нарушение на условията от становището на БДИБР не е доказано, че сондирането няма да причини увреждане на питейните водоизточници и на подземните водни тела в община Крумовград, които на всичко отгоре са трансгранични.

Съгласно становището на БДИБР, от кметовете трябва да са били събрани данни за всички питейни водоизточници, известни и неизвестни на БДИБР и на ВиК операторите, и да е доказано чрез специални изследвания, че геолого проучвателните работи няма да причинят увреждане на количественото и качественото състояние на питейните водоизточници, за което е налице риск според БДИБР и не само. Тези доказателства трябва да са били събрани, за да се даде изобщо зелена светлина на процесния ЦРП. Те може да са включени в ДОСВ или да са представени в отделен друг документ, който да е цитиран в ДОСВ, а това въобще не е сторено. Подчертаваме, че същите специални изследвания биха могли да бъдат част от процедура по ОВОС, която в нейната цялост не е необходима за момента, и тогава изследванията трябва да са проведени самостоятелно, за да се докаже, че няма да има увреждане на източници на ПБВ, както се случи в Трънско, а за изследванията трябва да е събрана изискваната от БДИБР информация!

Твърдението на авторите на ДОСВ, че нямало да има увреждане на водите е недоказано и е от "експерти", които не са компетентни по темата за подземните води, даже и като образование, да не говорим, че те дори нямат данни къде са питейните водоизточници, за които са се произнесли така самоуверено.

Безспорно е също така, че цялостната програма за развитието на минната дейтелност в общините Крумовград, Ивайловград и Маджарово трябва да се подложи на ЕО и ОСВ, както и на съответната трансгранична координация с Република Гърция, за да не стане накрая така, че да се изхарчат милиони за търсения и проучвания, а после добивът да бъде блокиран по международните конвенции, по които България е страна. В противен случай ще са окаже, че ние се гласим да натресем на гърците това, от което се оплакваме, че сърбите ни причиняват в Босилеградско /тука под ние да се разбира ние и българите в Бодсилеград, а не Вие, разбира се/.

Не на последно място, извън посочените по-горе пороци на процесния ДОСВ за търсенето в площ Крумовица, авторите му май даже не са прочели какво пише в ДОСВ за Ада тепе, за да го игнорират така безобразно. ДОСВ за Ада тепе е наличен публично в регистъра на процедурите по ОВОС/ОСВ, а авторите на процесния нов ДОСВ дори не са си направили труда да го прочетат

Ще завършим отново със заключението от становището на БДИБР за процесното ИП, именно че **"има риск при провеждане на търсене и проучване на подземни богатства - метални полезни изкопаеми да бъдат засегнати в качествено и количествено отношение водоизточници за подземни води"**

Въз основа на гореизложеното, настояваме процесният ДОСВ за търсенето и проучването на подземни богатства - метални полезни изкопаеми в площ Крумовица да бъде отхвърлен изцяло!

Моля, да ни уведомите за предприетите от Вас действия по това възражение на посочения в началото електронен адрес, чрез сканирано копие от Вашите Решения. Целта е да се подготвим заедно за евентуални по-нататъшни наши съвместни действия, както по реда на международните конвенции, по които България е страна, така и по реда на АПК от общ интерес, когато ще имаме удоволствието да защитим позициите си и обществения интерес пред правораздавателните органи.

Предварително благодаря за разбирането и съдействието.
Сдружение Балканка, гр.София

Дата 03.03.2023г.

Съставил:

Член на УС:

/ инж. Димитър Куманов /

